

ЕФЕКТИВНІСТЬ ПІДБОРУ БАТЬКІВСЬКИХ ПАР ЗА ВГОДОВАНІСТЮ ПРИ РОЗВЕДЕННІ НОРОК ГРУПИ СКАНБРАУН

О. В. Корх, кандидат сільськогосподарських наук
Інститут тваринництва НААН, Україна

У ході науково-господарського дослідження встановлено ефективність впливу підбору батьківських пар норок за вгодованістю на показники продуктивності та розподіл одержаного від них потомства. Неоднорідність поголів'я за категоріями вгодованості та «білою плямистістю» значною мірою залежить від варіантів підбору батьківських пар. При цьому, підбір батьківських пар вище середньої категорії вгодованості забезпечив максимальний вихід (100%) аналогічних нащадків.

Ключові слова: норки, підбір пар, селекція, категорія, вгодованість, потомство.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку звірівництва передбачає систему заходів, спрямованих на подальше збереження генофонду, постійне підвищення продуктивних і поліпшення племінних якостей звірів різних видів, широке застосування прийомів відбору, оцінки та контролю за перебігом селекційного процесу за ознаками, що селекціонуються для виявлення переваг і недоліків кожної з них. Перш за все, це стосується показників відтворення, живої маси та розміру від яких залежить товарна цінність звіра [5].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Експериментально доведено залежність відтворювальної здатності від живої маси і вгодованості сріблясто-голубих норок. Кращі результати розмноження були одержані при зниженні живої маси звірів на 10...13%, починаючи з часу бонітування і до початку гону. Низькі результати були в самиць, які мали стабільну або підвищену живу масу в цей період [6].

У досліді, в якому вивчали взаємозв'язок між вгодованістю та відтворювальною здатністю самиць типів стандартна, пастель і сапфір, визначено, що самиці, які були однакові за живою масою під час охоти, мали низькі показники відтворювальної здатності, а звірі вище середньої вгодованості порівняно з самицями нижче середньої, характеризувались, як правило, вірогідно нижчим відходом щенят до відсадки [3, 7]. Разом із тим, дослідження в цьому напрямі носять лише фрагментарний характер і не завжди різні вітчизняні фахівці притримуються однієї думки стосовно цього питання, що й стало передумовою його подальшого вивчення. Не вирішеним воно залишається й для розведення окремих груп норок,

зокрема, сканбраун.

Мета досліджень. Визначити вплив науково обґрунтованих варіантів підбору батьківських пар за вгодованістю на продуктивність і якість одержаних від них потомків.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для реалізації поставленої мети провели науково-господарський дослід.

Експериментальну частину роботи виконували зі стадом норок групи сканбраун на базі звіроферми ТОВ звіроплемгоспу «Золотоніське» («Еліта») Золотоніського району Черкаської області.

Ґрунтуючись на показниках індивідуальної живої маси основного стада звірогосподарства (в середньому 3,0 кг і самиць – 1,4 кг та розміру тулуба, відповідно 50,7 і 41,2 см) звірів розподілили на три категорії вгодованості: вище середню, середню, нижче середню та сформували вісім варіантів підбору пар. При розподілі на піддослідні групи використовували нормоване відхилення.

Проведений аналіз результатів визначення росту й розвитку піддослідних норок свідчить про наявність в стаді господарства звірів, які за цими ознаками наближалися до середніх величин показників живої маси і розміру тулуба, а також мали їх вищі та нижчі. Це й зумовило неоднаковий вихід, одержаного від них потомства, залежно від групи підбору батьківських пар (табл. 1).

Таблиця 1

Вихід молодняка за категоріями, залежно від підбору батьківських пар, %

Підбір пар за вгодованістю		Категорія вгодованості					
		вище середня		середня		нижче середня	
самці	самиці	сини	дочки	сини	дочки	сини	дочки
1	1	100	100	-	-	-	-
	2	83,3	34,8	16,7	65,2	-	-
	3	100	6,7	-	60,0	-	33,3
2	1	50	80	50	20	-	-
	2	5,9	35,5	76,5	64,5	17,6	-
	3	7,1	-	92,9	69,2	-	30,8
3	-	-	-	-	-	-	-
	2	-	-	16,7	84,6	83,3	15,4
	3	-	-	33,3	73,3	66,7	26,7

Примітка: вгодованість: 1 – вище середня, 2– середня, 3 – нижче середня.

Вивчення характеру розподілу молодняка залежно від підбору батьківських пар дало змогу встановити, що від самців і самиць, яких віднесено до вище середньої категорії вгодованості було одержано 100 %

потомків із аналогічною категорією вгодованості, що свідчить про більше посилення і консолідацію цієї категорії у потомків.

При поєднанні батьків нижче середньої категорії вгодованості одержаний молодняк розподілився наступним чином: 66,7% синів мали показник нижче середньої категорії вгодованості та 33,3% – середньої. За розподілом у дочок спостерігалася зворотна тенденція, а саме: 26,7% синів було представлено нижче середньою категорією вгодованості та 73,3% – середньою.

Аналогічну картину було одержано й при використанні у підборі самців із нижче середньою та самиць із середньою вгодованістю. Так, відсоток синів із нижче середньою вгодованістю у цьому підборі пар становив – 83,3%, а з середньою – 16,7%. Серед дочок, навпаки, нижче середню вгодованість мали 15,4% особин, а середню – 84,6%.

Звертає на себе увагу те, що серед потомства, одержаного від цих підборів батьківських пар, не виявилось молодняка з вище середньою категорією вгодованості.

Від спарювання самиць середньої категорії вгодованості з аналогічними самцями більшість молодняка мала вгодованість притаманну батькам. Питома частка таких тварин становила: дочок – 64,5%, синів – 76,5%. Вихід дочок із вище середньою вгодованістю у цьому підборі пар був на рівні 35,5% і синів – 5,9%.

Варто зазначити, що у підборі самців із середньою вгодованістю до самиць різних категорій вгодованості потомство народжувалося з широким спектром цього показника від 7,1 до 30,8%.

Щенята з середньою категорією вгодованості народжувалися практично в усіх підборах батьківських пар. Їх кількість збільшувалася у випадку, коли один із батьків (гетерогенні поєднання) або обидва (гомогенне поєднання) мали аналогічну вгодованість.

Використовуючи самців вище середньої та середньої категорії вгодованості на самицях із середньою і вище середньою категоріями розподіл синів відбувався по батьківському типу, а дочок – по материнському. Так, у підборі, де самець мав вище середню і самиця середню категорії вгодованості питома частка синів із вище середньою категорією вгодованості становила – 83,3 %, тоді як відсоток дочок у цьому ж підборі батьківських пар з середньою категорією вгодованості знаходився на рівні 65,2. Разом із цим, при спарюванні самців середньої категорії вгодованості з самицями вище середньої категорії відмічали аналогічну картину: 50,0% синів мали середню та 80,0% дочок – вище середню категорії вгодованості.

Аналіз відтворювальної здатності свідчить про те, що плодючість у поєднанні самців і самиць вище середньої категорії вгодованості була нижчою ніж у поєднанні самців і самиць із нижче середньою категорією

вгодованості.

Крім оцінки показників росту та розвитку, норки всіх підборів пар при бонітуванні були оцінені за ознакою «біла плямистість» (табл. 2).

Таблиця 2

**Розподіл молодняка, залежно від бальної оцінки
за «білу плямистість» у матерів**

Бал матерів	Бал молодняка	Сини		Дочки	
		голів	%	голів	%
5	5	22	91,7	52	92,9
	4	2	8,3	4	7,1
4	5	52	91,2	48	54,5
	4	5	8,8	40	45,5

У ході проведеного бонітування встановлено, що молодняк, одержаний від матерів, які за ознаку «біла плямистість» мали 5 балів у потомстві розподілився таким чином: кількість синів із 5-а балами за цю ознаку становила 91,7%, тоді як із 4-а балами – 8,3%; дочок із 5-а балами – 92,9%, із 4-а балами – 7,1%.

У матерів з 4-а балами за ознаку «біла плямистість» чисельність синів, які були оцінені 5-а балами виявилася 91,2%, 4-а балами – 8,8%; дочок із 5-а балами – 54,5%, із 4-а балами – 45,5%.

Відмітною особливістю використання різних підборів батьківських пар є те, що на формування досліджуваної ознаки у дочок більш помітна сила впливу відмічалась у матерів, а у синів – батьків.

Висновки та перспективи досліджень. Таким чином, поголів'я молодняка норок групи сканбраун характеризується неоднорідністю поголів'я за категоріями вгодованості та «білою плямистістю», що значною мірою залежить від варіантів підбору батьківських пар. Підбір батьківських пар з вище середньою категорією вгодованості забезпечив максимальний вихід (100%) аналогічних потомків. Доведено, що на формування категорій вгодованості у дочок більш помітна сила впливу відмічалась у матерів, а у синів – батьків.

Одержані у результаті проведених досліджень дані щодо ефективності впливу підбору батьківських пар норок за вгодованістю на показники продуктивності та розподіл одержаного від них потомства, мають прикладне значення для практичного їх застосування при розробці перспективних програм розвитку галузі, планів селекційно-племінної роботи, схем раціонального і ефективного їх використання. Разом із цим, наслідки роботи можуть бути використані як інформаційна основа в подальших наукових дослідженнях в області розведення хутрових звірів.

Список використаних джерел:

1. Воспроизводительная способность норок в зависимости от веса и упитанности / Г. А. Кузнецов, А. Г. Евреинов, Н. М. Цепков [и др.] // Кролиководство и звероводство. — 1974. — № 6. — С. 23—25.
2. Китаева А. П. Загальне звірівництво /А. П. Китаева. — Одеса, 2001. — 214 с.
3. Корх О. В. Принципи оцінки та ефективність селекції норок кольорового типу пастель за відтінками забарвлення хутра : дис. на здобуття наук. ступеня канд. с.-г. наук : 06.02.01 / О. В. Корх. — Х., 2010. — 179 с.
4. Слюсаренко Н. Воспроизводительные способности самок серебристо-голубой норки в зависимости от массы и упитанности перед гоном / Н. Слюсаренко, М. Соколова // Повышение продуктивности звероводства и охотничье-промысловой фауны. — М., 1980. — С. 16—20.
5. Wensel. Correlation between nutritional state, breeding condition and reproduction performance of female mink Scienfifur / Wensel, Schickctons. — 1980. — Vol. 4. — P. 23—28.

О. В. Корх. *Эффективность подбора родительских пар по упитанности при разведении норок группы сканбраун.*

В ходе научно-хозяйственного опыта установлена эффективность влияния подбора родительских пар норок по упитанности на показатели продуктивности и распределение полученного от них потомства. Неоднородность поголовья по категориям упитанности и „белой пятнистости” в значительной мере зависит от вариантов подбора родительских пар. При этом, подбор родительских пар вышесредней категории упитанности обеспечил максимальный выход (100%) аналогичных потомков.

Ключевые слова: норки, подбор пар, селекция, категория, упитанность, потомство.

O. Korh. *The efficiency of selection of parental pairs on fatness when breeding minks group scanbrown.*

In the course of scientific and economic experiment the effectiveness of the influence of parental pairs of minks selection on fatness, productivity and the distribution of the resulting offspring had been established. The heterogeneity of the population by categories of fatness and "white spots" largely depends on the options selection of parental pairs. At the same time, selection of parental pairs above average of fatness category provided maximum output (100%) of similar offsprings.

Key words: mink, selection of pairs, breeding, category, fatness, offspring.